

TÜRK GIDA KODEKSİ BULAŞANLAR YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM **Başlangıç Hükümleri**

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, gıdalarda bulunabilen belirli bulaşanların maksimum limitlerini ve bulaşanlar açısından riskin kaynağının belirlenmesi, önlenmesi, azaltılması veya ortadan kaldırılması için gıda işletmecisinin sorumluluklarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik; gıdalarda bulunabilen mikotoksinleri, bitki toksinlerini, metaller ve diğer elementleri, halojenli kalıcı organik kirleticilerini, işleme bulaşanlarını ve diğer bulaşanları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelik; 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 22 nci, 23 üncü ve 24 üncü maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,
- b) Bulaşan: Gıdaya kasten ilave edilmeyen ancak, gıdanın birincil üretim aşaması dâhil üretimi, imalatı, işlenmesi, hazırlanması, işleme tâbi tutulması, ambalajlanması, paketlenmesi, nakliyesi veya muhafazası ya da çevresel bulaşma sonucu gıdada bulunan, hayvan tüyü, böcek parçası gibi yabancı maddeler hariç olmak üzere her tür maddeyi,
- c) Son tüketici: Gıdayı herhangi bir gıda işletmesi tarafından yürütülen faaliyetlerin bir parçası olarak kullanmayacak olan, bir gıdanın nihai tüketicisini,

ifade eder.

(2) Bu Yönetmelikte geçen işleme, işlenmemiş ürün ve işlenmiş ürün ifadeleri için 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gıda Hijyeni Yönetmeliğinde yer alan tanımlar geçerlidir.

(3) Bu Yönetmelikte geçen gıda, gıda işletmecisi ve piyasaya arz ifadeleriyle birinci ve ikinci fıkralarda yer almayan tanımlar için 5996 sayılı Kanunun 3 üncü maddesinde yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler

Maksimum limitlerin uygulanması ve piyasaya arz

MADDE 5- (1) Bulaşanların maksimum limitlerinin uygulanması ve piyasaya arz ile ilgili genel hükümler aşağıda verilmiştir. Buna göre;

a) Ek-1’de yer alan ve maksimum limiti aşan miktarda bulaşan içeren gıdalar piyasaya arz edilemez, gıdalarda hammadde olarak veya gıda bileşeni olarak kullanılamaz.

b) Ek-1’de yer alan maksimum limitlere uygun gıdalar, bu maksimum limitleri aşan gıdalar ile karıştırılamaz.

c) Ek-1’de yer alan maksimum limitler, Ek-1’de aksi bir durum belirtilmedikçe piyasaya arz edildiği haliyle gıdalara ve gıdaların yenilebilir kısımlarına uygulanır.

ç) Tahıl üretimi ve işlemenin entegre olduğu sistemlerde; gelen tüm partilerin temizlenmesi, ayıklanması ve işlenmesinin aynı işletmede olması durumunda, işlenmemiş tahıllar için maksimum limitler, üretim zincirindeki birinci aşama işlemeden önceki aşamada uygulanır.

d) Ek-1’de tarih belirlenmiş maksimum limitler, belirlenen tarihten itibaren ilgili gıdalar için geçerli olan maksimum limit olup varsa önceki maksimum limitler geçersiz hale gelir. Gıda işletmecisi tarafından piyasaya arz tarihi ile ilgili geçerli belge sunulmaması halinde resmi kontrol tarihinde geçerli olan maksimum limit uygulanır.

Kurutulmuş, seyretilmiş, işlenmiş ve birden fazla bileşen içeren gıdalar

MADDE 6- (1) Ek-1’de, kurutulmuş, seyretilmiş, işlenmiş veya birden fazla bileşen içeren gıdalar için maksimum limit belirlenmemişse Ek-1’de yer alan bulaşanların maksimum limitleri uygulanırken;

- a) Kurutma veya seyretilme işlemi ile bulaşan konsantrasyonunda ortaya çıkan değişiklikler,
 - b) İşleme ile bulaşan konsantrasyonunda ortaya çıkan değişiklikler,
 - c) Bileşenlerin ürünlerdeki nispi oranları,
 - ç) Analitik ölçüm limiti,
- dikkate alınır.

(2) Bakanlığın resmi kontrolleri sırasında; kurutma, seyretilme veya işleme işlemleri ya da bu işlemler sonucunda elde edilen kurutulmuş, seyretilmiş, işlenmiş ve/veya birden fazla bileşen içeren gıdalar için konsantrasyon, seyretilme veya işleme faktörü ve karıştırma söz konusu olduğunda bileşenlerin oranı gıda işletmecisi tarafından temin edilir ve doğrulanır.

(3) Gıda işletmecisinin gerekli konsantrasyon, seyretilme veya işleme faktörünü belirlemediği veya belirlenen faktörün sunulan gerekçeler ışığında Bakanlık tarafından doğru bulunmadığı durumlarda, insan sağlığının en üst düzeyde korunması amacıyla Bakanlık, eldeki bilgiler ışığında uygun bir faktör belirler.

(4) Bakanlık, bebek ve küçük çocuklara yönelik gıdalarda bu Yönetmelikte maksimum limit belirlenmemiş bulaşanlar için özel önlemler alabilir.

Detoksifikasyon ile ilgili yasaklar

MADDE 7- (1) Ek-1’de yer alan bulaşanları içeren gıdalara, kasten kimyasal işlemlerle detoksifikasyon yapılamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Hükümler

Son tüketici için piyasaya arz edilmeden veya gıda bileşeni olarak kullanılmadan önce ayıklama veya diğer fiziksel işlemlere tabi tutulacak gıdalar

MADDE 8- (1) Son tüketici için piyasaya arz edilmeden veya gıda bileşeni olarak kullanılmadan önce ayıklama veya diğer fiziksel işlemlere tabi tutulacak gıdalarla ilgili olarak Ek-1’de bir bulaşan için maksimum limit belirlenmiş olması durumunda bu limitlere uygun olan gıdalar;

a) Son tüketici için piyasaya arz edilmemesi veya gıda bileşeni olarak kullanılmaması, kullanım amacını gösteren ve “Son tüketici için piyasaya arz edilmeden veya gıda bileşeni olarak kullanılmadan önce [bulaşanın adı] miktarını azaltmak amacıyla ayıklama veya diğer fiziksel işlemlere tabi tutulması gereken ürün” ifadesini içerecek şekilde açıkça etiketleme yapılması ve bu ifadeyle birlikte sevkiyat/parti tanımlama kodunun her bir ambalajın etiketinde ve bunlara eşlik eden orijinal dokümanın üzerinde silinmeyecek şekilde yer alması şartıyla piyasaya arz edilebilir.

b) Ayıklama ve/veya diğer fiziksel işlemlere tabi tutulduktan sonra, Ek-1’de son tüketici için piyasaya arz edilen veya gıda bileşeni olarak kullanılan gıdalar için belirlenen maksimum limitlere uygun olması ve bu işlemlerin diğer zararlı kalıntılara yol açmaması şartıyla son tüketici için piyasaya arz edilebilir ve/veya gıda bileşeni olarak kullanılabilir.

(2) Bulaşan seviyelerini düşürmek amacıyla ayıklama veya diğer fiziksel işlemlere tabi tutulacak gıdalar, son tüketici için piyasaya arz edilmesi veya gıda bileşeni olarak kullanılması amaçlanan gıdalar ile karıştırılamaz.

Fındık, yerfıstığı, diğer yağlı tohumlar, bunlardan türetilen (elde edilen) ürünler ve tahıllar için etiketleme kuralları

MADDE 9- (1) Fındık, yerfıstığı, diğer yağlı tohumlar, bunlardan türetilen ürünler ve tahılların her bir ambalajının etiketinde ve bunlara eşlik eden orijinal dokümanın üzerinde kullanım amacına ilişkin açık bir ibare yer alır. Sevkiyat/parti tanımlama kodu, sevkiyatın her bir ambalajının üzerine ve beraberindeki orijinal belgenin üzerine silinmeyecek şekilde işaretlenir. Ayrıca, bu dokümanda belirtilen sevkiyat alıcısının ticari faaliyeti, kullanım amacı ile uyumlu olur.

(2) Kullanım amacında gıda olarak piyasaya arz edilmeyeceğine dair açık bir ibarenin olmaması durumunda, piyasaya arz edilen fındık, yerfıstığı, diğer yağlı tohumlar, bunlardan elde edilen ürünler ve tahılların tümü için Ek-1’de belirtilen maksimum limitler uygulanır.

(3) Fındık, yerfıstığı ve diğer yağlı tohumlar için Ek-1'deki maksimum limitlerin uygulanması ile ilgili olarak rafine bitkisel yağ üretiminde kullanılacaklarda getirilen istisna, yalnızca kullanım amacını gösteren ve her bir ambalajının etiketinde ve bunlara eşlik eden orijinal dokümanın üzerinde "rafine bitkisel yağ üretiminde kullanılacak ürün" ifadesinin yer alması halinde geçerlidir. Bu istisnanın uygulanabilmesi için ürünlerin son varış noktasının bir yağ fabrikası olması gerekir.

Sorumluluklar ve izleme

MADDE 10- (1) Gıda işletmecileri; Ek-1'de maksimum limit belirlenen gıdaların yanı sıra ulusal ve uluslararası risk değerlendirme otoriteleri tarafından insan sağlığı açısından risk oluşturabileceği değerlendirilmiş olan ve Ek-1'de maksimum limit belirlenmemiş gıdalar veya Ek-1'de yer almayan bulaşanlar için bu riskin kaynağının belirlenmesi, önlenmesi, azaltılması veya ortadan kaldırılması çalışmalarını yapar ve gerekli düzeltici tedbirleri alır.

(2) Bakanlık, birinci fıkrada belirtilen hususlarda talimat oluşturabilir. Bu talimat oluşturulurken gıda işletmelerinin kapasitelerine göre önceliklendirme yapılabilir.

(3) Gıda işletmecileri, birinci ve ikinci fıkralar kapsamında yürüttükleri çalışmalara ait kayıtları ve çalışmanın etkinliğini gösteren raporu tutar. Bakanlığın talep etmesi halinde bu dokümanları Bakanlıkla paylaşır. Bakanlık, gerekli hallerde daha ileri tedbirlerin alınmasını sağlar.

(4) Bakanlık, bu Yönetmelikte belirlenen esaslar hakkında değerlendirmeler yapmak üzere izleme faaliyetleri yürütebilir.

(5) Bakanlık tarafından gerekli görülmesi halinde bu maddeye ilişkin olarak kılavuzlar hazırlanır. Hazırlanan kılavuzlar Bakanlık resmi internet sitesinde yayımlanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Numune alma ve analiz metotları

MADDE 11- (1) Bu Yönetmelik kapsamında maksimum limit belirlenen bulaşanlar için yürürlükteki mevzuatta belirtilen hükümlere uygun numune alma ve analiz metotları uygulanır.

İdari yaptırım

MADDE 12- (1) Bu Yönetmeliğe aykırı durumlarda 5996 sayılı Kanunun ilgili maddelerine göre idari yaptırım uygulanır.

Avrupa Birliği mevzuatına uyum

MADDE 13- (1) Bu Yönetmelik, Gıdalarda Belirli Bulaşanların Maksimum Limitlerini Belirleyen 25/4/2023 tarihli ve (AB) 2023/915 sayılı Komisyon Tüzüğü dikkate alınarak Avrupa Birliği mevzuatına uyum çerçevesinde hazırlanmıştır.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 14- (1) 29/12/2011 tarihli ve 28157 üçüncü mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Bulaşanlar Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Yönetmelik kapsamında faaliyet gösteren gıda işletmecileri, dördüncü fıkra saklı kalmak kaydıyla 31/12/2023 tarihine kadar bu Yönetmelik hükümlerine uymak zorundadır.

(2) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce faaliyet gösteren gıda işletmecileri, bu Yönetmeliğe uyum sağlayana kadar, 14 üncü madde ile yürürlükten kaldırılan Yönetmelik hükümlerine ve bulaşanlar ile ilgili olarak 5996 sayılı Kanun kapsamında yapılan Bakanlık uygulamalarına uymak zorundadır.

(3) Bu Yönetmeliğin yayımı tarihinden önce faaliyet gösteren gıda işletmecileri tarafından 31/12/2023 tarihinden önce piyasaya arz edilen ürünler dördüncü fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla 31/12/2024 tarihine kadar piyasada bulunabilir.

(4) Ek-1'de tarih belirlenmiş maksimum limitler için aşağıdaki hükümler uygulanır:

a) Tek tarih belirlenmiş olanlarda; belirlenen tarihten önce piyasaya arz edilmiş ve varsa bir önceki maksimum limite, yoksa 14 üncü madde ile yürürlükten kaldırılan Yönetmelik hükümlerine ve bulaşanlar ile ilgili olarak 5996 sayılı Kanun kapsamında yapılan Bakanlık uygulamalarına uygun olan gıdalar belirlenen tarihten itibaren bir yıl sonraki tarihe kadar piyasada bulunabilir.

b) İki tarih belirlenmiş olanlarda ilk tarih için (a) bendi hükümleri uygulanır, ikinci tarihten önce piyasaya arz edilmiş ve ilk tarih için belirlenmiş maksimum limitlere uygun olan gıdalar ikinci tarihten itibaren bir yıl sonraki tarihe kadar piyasada bulunabilir.

Yürürlük

MADDE 15- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 16- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

Ekleri için tıklayınız.